1. NODAĻA. **HOLENDERA BIROJĀ**

Otrdiena, 2024. gada 11. jūnijs

Tuvojās noslēgumam vēl viena tveicīga jūnija sākuma diena.

Sezonai neraksturīgais karstuma vilnis bija ildzis veselu nedēļu, līdz šodien pēcpusdienā beidzot nāca sengaidītā lietusgāze ar kārtīgu pērkona negaisu. Bet cerētais svaigums izpalika. Mākoņiem izklīstot, saule atsāka nežēlīgi karsēt. Pāri zemei bagātīgi izlijusī debesu valgme nu kūpēja un tvaikoja, padarot gaisu tvanīgi miklu kā pirtī.

Ēriks Holenders apturēja savu *Opel Insignia* iepretim pelēcīgajai, neglītajai betona paneļu ēkai, kuras augšējā stāvā bija izvietojies viņa pieticīgais birojs.

Deviņos vakarā digitālais termometrs uz vadības paneļa rādīja plus 27 grādus.

– Neciešu šo klimatu, – Ēriks teica savam dubultniekam salona spogulī.

Viņam pretī nedraudzīgi vērās kalsna, nogurusi jauna vīrieša seja ar tumšiem bārdas rugājiem klātu zodu un smailu, putna knābim līdzīgu degunu.

– Tu izskaties pēc pusdzīvas vārnas, Holender, – viņš piebilda un, izslēdzis aizdedzi, negribīgi izrausās no automašīnas. Pēc kondicionētāja patīkami atvēsinātā auto salona uz ielas valdošā atmosfēra atgādināja siltu, lipīgu ķīseli.

Gausi kāpjot augšup pa biroja ēkas kāpnēm, Ēriks nīgri iedomājās, ka birojā gaiss noteikti būs vēl karstāks nekā uz ielas. Zem īsi apcirptajiem matiem jau veidojās pirmās sviedru lāses, kas ritēja lejup pa deniņiem un skaustu.

Trešajā stāvā pēc darbdienas rosības valdīja miers. Vien gaiteņa viņā galā no saimniecības kambara puses skanēja spaiņu grabēšana. Apkopēja parasti ieradās pēc septiņiem un šobrīd, visticamāk, jau posās mājup.

Klients sēdēja mīkstajā, ar pelēcīgu audumu apšūtajā klubkrēslā, kas apmeklētāju ērtībām bija novietots gaitenī pie kabineta durvīm. Ieraugot nācēju, viņš piecēlās, lai sasveicinātos. Tas bija plecīgs vīrietis pāri pusmūžam ar iesirmiem matiem, iekritušiem vaigiem un prāvām, spurainām uzacīm, zem kurām vērīgi glūnēja pelēkas acis.

– Holendera kungs?

– Viņš pats, – Ēriks attrauca un sniedza roku sveicienam. – Un jūs esat... Kārlis Krūzmanis, ja nemaldos...

Uzmācīgi raugoties sarunas biedra acīs, klients cieši sagrāba Ērika roku, enerģiski kratīja to un, šķiet, nemaz negrasījās atlaist.

– Taisni tā, kungs, taisni tā, prieks iepazīties, prieks, – vīrietis strauji nobēra. Vārdi nograbēja kā sausi zirņi katliņā. – Krūzmanis no Akmeņciema. Es jums zvanīju par tiem nabaga lopiņiem. Jūs man piedodiet, ka tik vēlu, bet, kamēr atradu jūsu kontaktus... Lai Dieviņš žēlīgs, šitā izrīkoties ar dzīvām radībām, nudien... Tas tak būs kāds maniaks, kad es jums saku... Kā jūs domājat, ko?

– Vispirms vēlreiz pastāstiet, kas īsti noticis, – Ēriks izvairīgi atbildēja, atsvabināja sasvīdušo roku no vēlīnā ciemiņa tvēriena un pievērsās kabineta durvju slēdzenei. – Mūsu telefonsaruna bija, kā man šķiet, pārāk steidzīga. Turklāt pa ceļam sakari ne vienmēr ir stabili. Tik vien sapratu,

ka ir sakropļoti lopi. Pieļauju, ka daļu jūsu stāstītā nemaz nedzirdēju, un būtu labi, ja mēs tagad visu vēlreiz izrunātu.

Viņš ar žestu ieaicināja Krūzmani birojā, norādīja viesim uz krēslu, bet pats steidza atvērt logus, lai ielaistu pārkarsušajās telpās nedaudz svaiga gaisa.

– Jums nu gan te... gandrīz kā siltumnīcā, – klients piezīmēja apsēžoties. – Kā gan tādā ceplī var pastrādāt, ko?

– Nevar, – Ēriks atsaucās un ieslēdza lielo grīdas ventilatoru. – Tāpēc vasarās dienas vidū arī nestrādāju. Kā frīlanseris varu atļauties brīvu grafiku... Ja man būtu tāds darba laiks kā normāliem cilvēkiem, diez vai mēs tagad te atrastos.

– Ak tā, ak tā gan... – viesis novilka, ar neslēptu skepsi pētot visai pieticīgo kabineta aprīkojumu, un Ēriks pie sevis prātoja, ka pašlaik viņa vērtība un vienlaikus arī tirgus cena Krūzmaņa acīs jūtami samazinās. Šis vīrs, iespējams, bija gaidījis greznas mēbeles, dārgu biroja tehniku, seksīgu sekretāri, palmas podos un patīkami kondicionētu gaisu, nevis pabružātu rakstāmgaldu ar haotiski izmētātiem papīriem un dažiem izļodzītiem pagājušā gadsimta krēsliem.

"Par iekārtojumu būtu jāpadomā," Ēriks nez kuro reizi domās sev piekodināja. Viņš lieliski apzinājās, ka dārgs biroja aprīkojums ir viens no tiem svarīgajiem faktoriem, kas palīdz plašāk pavērt klienta maciņu. Izrādīt nabadzību nozīmēja pazemināt sava darba vērtību pakalpojuma saņēmēja acīs. Tomēr līdz šim viņš tā arī nebija spējis saņemties un investēt līdzekļus sava prestiža celšanai. Un, atklāti sakot, nebija jau arī, ko investēt.

– Vai esat privātdetektīvs? – apmeklētājs nekavējās uzdot jautājumu. – Man teica, ka it kā esat, bet tas teicējs nebija īsti pārliecināts, – viņš piemetināja un blenza uz

kabineta saimnieku, gluži kā turot viņu aizdomās par nozieguma izdarīšanu.

– Kas to stāstīja?

– Nu... viens paziņa. Tas pats, kurš ieteica nākt pie jums. Bet vārdu nesaukšu, tas nav svarīgi.

– Kā vēlaties. – Ēriks paraustīja plecus. – Nē, es neesmu privātdetektīvs, licences man nav. Neredzu tai jēgu. Patiesībā strādāju kā konsultants, kā padomdevējs uz abpusējas vienošanās pamata. Varu veikt apstākļu un faktu noskaidrošanu, piedāvāt optimālus risinājumus problēmsituācijās. Mana izglītība un pieredze to pieļauj. Ja tas jūs neapmierina...

– Nē, nē, viss kārtībā, man visādas licences bijušas nebijušas, galvenais, ka varat palīdzēt, tas ir svarīgāk nekā tie papīri. Mūsu jukušajā pasaulē tagad papilnam diplomētu nejēgu. Dzirdēju, ka jūs labprāt ķeroties tieši pie tādām lietām, par kurām policisti tikai lielmanīgi pasmīn kā par izdomām un blēņām. Tā taču taisnība, vai ne?

– Daļēji jā, – Ēriks piesardzīgi atbildēja. – Es gan tās nesauktu par lietām, jo neesmu ne izmeklētājs, ne licencēts detektīvs, kā tikko jau atzinos. Bet – jā, ir bijuši daži gadījumi, kas, ja tā var teikt, īsti nav policijas kompetencē. Ņemot vērā manu neoficiālo konsultanta statusu, saprotiet pats, pīties pa kājām valsts tiesībsargājošām iestādēm nebūtu gluži prātīgi, kā man šķiet... Bet tagad, Krūzmaņa kungs, stāstiet visās detaļās, kas īsti noticis. Varu piedāvāt aukstu minerālūdeni, ja vēlaties...

Viņš piegāja pie kabineta stūrī novietotā mazā ledusskapīša, ko vienlaikus lietoja arī kā paliktni vienkāršai, pārdesmit gadu vecai drukas iekārtai. Ledusskapī atradās savs pusducis alus skārdeņu, neatvērts vinegreta iepakojums, saldais krējums kafijai un dažas maza tilpuma minerālūdens

pudelītes. Viņš paņēma divas, plauktā pie dokumentiem sameklēja glāzes, ar tīru salveti izslaucīja no tām putekļus un piedāvāja dzērienu klientam.

– Paldies, es tāpat no pudeles. – Klients aizdomīgi paškielēja uz ne visai spodro glāzi, veikli atskrūvēja pudeles metāla korķīti un ar labpatiku iedzēra lielu malku. – Vai, ku' labs, nudien, tencinu! Šitādā karstumā tas nāk īsti laikā.

– Jūs teicāt, ka viss noticis šorīt agri no rīta, – Ēriks atgādināja, pielejot sev glāzi. – Un tātad...

– Patiesībā viss sākās naktī, – Krūzmanis precizēja. – Pulkstenī nepaskatījos, bet, tā kā istabā bija pilnīgi tumšs, tas varēja būt ap diviem. Man bija uznācis bezmiegs. Skatījos filmu, līdz sieva sāka burkšķēt, ka nevarot dēļ manis pagulēt, jo televizors traucējot. Izslēdzu filmu, izdomāju iziet ārā uzpīpēt. Pagalmā dzirdu, ka lopi traki nemierīgi – ņemas pa kūti un taisa tādu kņadu, it kā tur būtu kāds plēsējs ielavījies. Tad nu eju raudzīt, kas šiem lēcies. Durvis gan ciet, bet ej nu sazini, vienalga, jāpārbauda, lai tā lieta būtu droša, – tā es padomāju. Ieeju kūtī, ieslēdzu gaismu. Redzu, ka abas govis, saspiedušās kopā, trīc un dreb, kazas bļauj kā negudras, zirgs steliņģī dīdās kā traks, viss nosvīdis tā, it kā kāds šo būtu trencis visu nakti pa laukiem un mežiem. Nu, ko es? Pārbaudu, vai ar vistām viss kārtībā, vai nav sesks, slepkavnieks, ielīdis. Nē, plēsēju kūtī nav. Nospriežu, ka vedīšu vismaz Danci laukā, lai paganās pļaviņā pie meža, tāpat jau rīta gaisma tūliņ ausīs...

– Dancis – tas ir jūsu zirgs?

– Jā. Tā nu es šo izvedu ganībās, sapinu kājas, un šis uzreiz nomierinās. Pa to laiku govis arī aprimušas, tāpēc mierīgu prātu dodos gulēt. Un tad mani pamodina sieva...

– Cikos tas bija?

– Piecos no rīta. Gājusi uz rīta slaukšanu un atradusi abus nabaga lopiņus beigtus.

– Tas ir – abas govis?

– Jā, abas mūsu gotiņas. Beigtas un sakropļotas.

– Kā?

– Abām nogriezti tesmeņi, izņemtas acis un izgrieztas mēles.

Ēriks satrūkās. Šādas baisas detaļas telefonsarunā Krūzmanis netika minējis.

– Un kāds bija nāves cēlonis? Noasiņošana? Pieļauju, ka tesmeņu nogriešana...

Krūzmanis vienā malkā izdzēra atlikušo minerālūdeni un ar troksni nolika stikla pudelīti uz galda.

– Nē, kungs! Es nezinu, kāpēc viņas nomira. Griezumu vietas izskatījās pilnīgi tīras un baltas. Nedabiski, vai ne? Ja viņas būtu noasiņojušas, tad es nespētu saprast, kur tās asinis palikušas! Jo pakaišos nebija nekā, ja neskaita sūdus, kā jau parasti kūtīs mēdz būt. Ne asiņu pilītes. Kā tas vispār iespējams, ko? Turklāt tik ātri, dažu minūšu laikā...

Ēriks paraustīja plecus.

– Es jūsu vietā būtu izsaucis policiju. Vai vismaz veterināru... Man gan nav pieredzes lopkopībā, bet domāju, ka tieši tā jārīkojas šādos gadījumos...

– Policiju, policiju... – Krūzmanis nicīgi norūca. – Un ko ta šie man līdzēs? Kāds būtu pamats? Vai ta par govs slepkavību tagad ierosina lietas?

– Cik man zināms, ierosina gan. Krimināllikuma 230. pants... Turklāt tā ir privāta īpašuma tīša iznīcināšana. Ja nevēlējāties iesaistīt policiju, vismaz vetārsts būtu varējis...

– Nē, – Krūzmanis cieti noskaldīja. – Nekādi veti un nekādi menti. Mēs nedrīkstam, saprotat?

– Ko nozīmē – nedrīkstam? Jūs gribat teikt, ka tie dzīvnieki jums ir nelegāli? Nekur nav reģistrēti?

– Tieši tā. Jūs tikai nesakiet nevienam... Nu, negribējām pīties ar visiem tiem dienestiem, reģistrācijām, uzskaitēm... Jums, pilsētniekiem, varbūt to nesaprast. Tagad tādi laiki pienākuši! Spēj tik maksāt par visu! Vetārsta pārbaudes, potes un obligātās kontroles. Tad jau beigās tas piens būs zelta vērtībā, saproties. Izdomājuši bez gala visādus labturības noteikumus un ko tik vēl ne, lai vairāk naudiņas no lauciniekiem varētu izsūkt. Staigā apkārt visādas komisijas, spiego un okšķerē, ko mēs, lauku cilvēki, savos privātos īpašumos darām. Kā jums tas patīk, ko? Un mums kā muļķīšiem tik jāklausa un jāmaksā. Trakāk vēl nekā baronu laikos, es nopietni saku!

– Bet ja nu tie lopi saslimst?

– Ko niekus! Tādas problēmas mēs paši pieprotam risināt. Sievai izglītība ir, jaunībā šīs lietas studējusi. Pati gan šobrīd strādā ciema veikalā par pārdevēju, bet, ja gadītos vajadzība, spētu sadakterēt jebkuru lopiņu pa pirmo zorti...

– Tātad nekādas oficiālas iestādes neesat iesaistījuši – ne policiju, ne veterināro dienestu, ne lauksaimniecības datu centru...

– Nu ne tak!

– Bet kāds ir jūsu mērķis, nākot pie manis? Ko tieši vēlaties, lai daru? Gribat, lai atrodu lopu slepkavotāju? Un ko pēc tam? Ja reiz policijai ziņot netaisāties, tad jau pie kriminālatbildības arī viņu saukt nevarēs. Loģiski, vai ne?

– Pēc tam? Pēc tam pats zināšu, ko ar to mūdzi iesākt.

Pelēkajās acīs nozibsnīja naids.

Ēriks nopūtās.

– Nudien nezinu, Krūzmaņa kungs, ko lai jums atbildu. Būšu godīgs – man nepatīk šī situācija.

Apmeklētājs nīgri iesmējās.

– A kam ta viņa patīk, ko? Protams, nekā laba tur nav, citādi jau es nemaz pie jums te nesēdētu, vai ne? Govis ir pagalam, un es gribu, lai vainīgais par tām man samaksā, cik pienākas. Lai sedz skādi pilnā apmērā! Lai nedomā, ka varēs tā nesodīti svešus lopus mocīt un slepkavot. Ko var zināt, varbūt tas ir kāds trakais! Patrenēsies papriekš uz lopiem, pēc tam sadomās uz cilvēkiem...

– Tieši tāpēc es ieteiktu tomēr iet uz policiju, – Ēriks bilda. – Varbūt viņi pat neiedomāsies pārbaudīt tos dzīvnieku reģistrus.

– Un kā vēl iedomāsies! – Krūzmanis atcirta. – Viņi mums čadīgāki nevis vainīgos meklēt, bet gan cietušos tirdīt. Man pilsētas paziņam šitā nesen izgāja. Kamēr šis komandējumā, kāds uzlauzis dzīvokli un visas vērtīgās lietas aizstiepis. Datoru, jauno televizoru, zeltlietas, vēl šo to... Un ko mūsu likumsargi? Krīt krāgā manam draugam un metas šo pratināt. Kur strādājat, no kurienes ienākumus gūstat, lai tādas vērtīgas mantas iegādātos? Saprotat, kāds bezpriģels? Cilvēkam bezmaz jāsāk justies vainīgam, jo, redz, viņš pelna tik labi, ka zagļi pa māju sākuši sirot. Tad jau laikam pats blēdis... Tāpēc es saku – savā mājā tos pogainos redzēt negribu, un punkts!

– Nu labi, labi, – Ēriks samierinoši teica. – Ko iesāksiet ar tām govīm? Kur viņas tagad?

– Ko nu tur daudz iesāks! Kā teikt – āda pār kārti, gaļa baļļā. Nevar jau labu mantu postā laist. Ja reiz tāda skāde notikusies, tad vismaz lai kāds labums pašiem tiek.

– Tad tās govis šobrīd...

– Nodīrātas, sadalītas gabalos, viss liekais – mežā norakts. Man pazīstams puika medījumu gaļu konservē, tāds

kā cehs šim ciematā atvērts. Sarunāju, ka manas goteles arī sastrādās.

– Hm... Būtu bijis pareizāk vispirms man parādīt tos ievainojumus, ja reiz vēlaties, lai es iesaistos.

Krūzmanis noplātīja rokas.

– Nu piedodiet! Ārā – pats redzat, kāds karstums, beigts lops jāliek lietā tūliņ pat, lai nesāk smirdēt. Nebija laika gaidīt. Bet viss, kas varētu būt interesants, ir sabildēts. Neesmu jau tik vecs, lai nejēgtu ar tehnoloģijām apieties. Bildes ir. Varu atsūtīt, tik pasakiet, uz kurieni. Tad pats visu varēsiet apskatīt.

Ēriks paņēma piezīmju lapiņu un, uzrakstījis savu elektroniskā pasta adresi, pastūma pāri galdam.

– Un ko tālāk? – Krūzmanis iebāza lapiņu krekla krūšu kabatā.

– Paskatīšos fotogrāfijas, padomāšu, sazināšos.

– Bet jūs to maniaku atradīsiet?

– Iespējams.

– Un cik tas man maksās?

– Man ir stundu likme. – Ēriks nosauca skaitli, un apmeklētājs noelsās.

– Dritvaimicīt! Tā jau es bez biksēm palikšu. Savādāk nevar sarunāt? Nu, teiksim, jūs atrodat to zvērkāvi, mēs no viņa piedzenam nodarīto skādi un naudiņu kristīgi sadalām.

– Ko nozīmē – kristīgi? – Ēriks pasmīnēja. – Man desmitā tiesa?

Krūzmanis gardi nosmējās.

– Nu nē jau, tik alkatīgs neesmu. Godīgi uz pusēm dalīsim. Un manai pusei jābūt tādai, lai sanāktu nosegt lopu vērtību pēc tirgus cenas. Tad nu rēķiniet pats, vai ir izdevīgi vai nav.

– Labi, apsvēršu jūsu piedāvājumu. Papētīšu tās bildes un sazināšos ar jums.

Liekot saprast, ka saruna beigusies, Ēriks cēlās kājās. Viņš bija gandrīz pārliecināts, ka neuzņemsies šo lietu.

Alus skārdene atvērās ar asu kraukšķi. Vēsā, aprasojusī bundža patīkami saldēja plaukstu. Pievēris acis, Ēriks labpatikā izbaudīja ledainā dzēriena radīto vieglo reibumu, kas ieplūda apziņā jau dažus mirkļus pēc nonākšanas vēderā.

Piemiegtām acīm viņš laiski noraudzījās pilsētiņas rāmajā vakara panorāmā, kas pavērās pa biroja logu. No augšstāva varēja labi pārskatīt vēsturiskā centra bruģētās ieliņas un senos namus visā to daudzveidībā. Tur drūzmējās gan apskretušas guļbūves ar pelēkām, ietrupējušām simtgadīgu baļķu sienām, gan mūsdienīgi renovētas mājas, kuru laika zoba skartās fasādes sedza jauna apmetuma kārtas vai impregnētu dēlīšu apšuvumi. Ne mazāk raibi par pašām ēkām bija arī dzīvojamo ēku un šķūnīšu jumti, paslēpušies starp kļavu un liepu svaigi zaļajām lapotnēm. Juku jukām tur mijās veci, apsūnojuši kārniņi, jauni māla dakstiņi, pelēcīgs šīferis, viļņotas metāla plāksnes, aprūsējis skārds un pat nepievilcīgs, melns ruberoīds – kopskats Ērikam atgādināja lupatu deķi, zem kura ielāpiem slēpjas simtiem dzīvesstāstu. Gan trauksmaini dzīves virpuļi, gan pelēki vienmuļa eksistence, trauku šķinda un ikdienišķas sarunas, romantika un sekss, bērnu smiekli un asaras, strīdi un vardarbība – tas viss mutuļoja un vērpās zem šiem krāsainajiem jumtiem un vairumā gadījumu tur arī palika, vērotājam no malas neredzams, nedzirdams, nezināms. Līdz brīdim, kad atgadījās kas ārkārtējs, līdz brīdim, kad pēkšņi plīsa kādas ģimenes dzīves sīkais, ikdienišķais burbulis, izmētājot savu saturu pa tuvāku un tālāku apkaimi. Jā, reizēm šīs šļakatas varēja būt

arī asiņainas. Lai gan tādi gadījumi bija reti, taču diemžēl tie notika, un tad pie darba nācās ķerties policijas izmeklētājiem un kriminālistikas ekspertiem. Bet Ērika darbības lauciņš allaž palika asiņu neaptraipīts, jo viņš nepārstāvēja tiesībsargājošās iestādes. Viņa kompetencē bija pavisam citu veidu atgadījumi, un Ēriks vēlējās, lai tā paliktu arī turpmāk. Nekādu asiņu, nekādu sadistiski nogalētu dzīvu radību – neatkarīgi no tā, vai tie būtu divkāji vai četrkāji. Viņš kategoriski negribēja saskarties ar varmācīgu nāvi. Ne šādā veidā.

Viņš bija domātājs, faktu analītiķis, ārštata žurnālists, padomdevējs un problēmu risinātājs. Pie rakstāmgalda sēdošs biroja planktons, nevis supervaronim līdzīgs detektīvs, kurš skraida pa lauku ciematiem, meklējot slepkavnieciski noskaņotus maniakus.

Iztukšotā skārdene nograbēja atkritumu grozā zem rakstāmgalda.

Izlemts. Krūzmanis saņems atteikumu. Ēriks pat neatvērs uz elektronisko pastu atsūtītās pretīgās fotogrāfijas ar sakropļotajiem lopiņiem. Varbūt vajadzēja šo lēmumu paziņot uzreiz, taču uzmācīgais vīrs droši vien neliktos mierā un nebūtu dabūjams prom no biroja, līdz nepanāktu savu. Tādus cilvēkus Ēriks bija saticis arī agrāk un allaž jutis netīksmi pret viņu uzstājīgo vēlmi par katru cenu sasniegt iecerēto. Jā, biznesā šī īpašība noteikti bija nepieciešama un vērtīga, bet tas nenozīmēja, ka pret šādiem tipiem būtu jāizjūt simpātijas...

Ēriks aizčāpoja līdz ledusskapim un paņēma vēl vienu skārdeni.

Rietošā saule krāsoja bruģētās ielas un namu jumtus rēni zeltainos toņos. Pa ietvi ar skrejriteņiem aiztraucās daži bērni, kāds iereibis vīrs, rokas plati vēzējot, apņēmīgi

kluburēja viņam vien zināmā virzienā, drukna sieviete ar spaini devās pie ūdens pumpja. Uz ielas stūra sēdēja pelēks kaķis un nesteidzīgi laizīja pluskaino kažoku...

Ēriks atgriezās pie rakstāmgalda un omulīgi iekārtojās, gatavs vērot pilsētiņas sadzīves kluso izrādi, līdz satumsīs nakts un ielās iedegsies dzeltenīgās laternu gaismas. Reizēm viņš tā mēdza darīt – atlikt visus darbus, vienkārši sēdēt, malkot alu, skatīties un neko nedomāt. Savdabīgā meditācija palīdzēja relaksēties un aizmirsties.

Pārbaudītā metode iedarbojās arī šoreiz. Kārļa Krūzmaņa nesenā vizīte un sarunas atstātais netīkamais iespaids pamazām izplēnēja, līdz beidzot apziņas vadības centrs to pārvietoja no ikdienas aktualitātēm uz kādu no daudzajām atmiņas sekcijām. Ēriks vizualizēja Krūzmaņa lietu kā plānu lēta, pelēka kartona mapīti, kas tiek ievietota vienā no atvilktnēm – tajā, uz kuras uzlīmēts atkritumu urnas simboliņš. Tad atvilktne aizveras, pagriežas maza atslēdziņa, un viss...

Pa ielu nesteidzīgi aizbrauca municipālās policijas patruļmašīna.

Iemidzinoši dūca ventilators, atvēsinot seju un nožāvējot sviedru lāses no pieres.

Pilsētā valdīja darbdienas vakara miers.

2. NODAĻA. **ĪPAŠI SVARĪGS UZDEVUMS**

Otrajai iztukšotajai skārdenei ar graboņu piezemējoties melnajā plastmasas papīrgrozā, Ēriks piecēlās un izstaipījās.

Viņš apsvēra šī vakara turpinājuma variantus: pastrādāt ar redaktora pasūtīto tiesas sēdes reportāžu vai labāk tomēr doties pie miera?

Tālu nebūtu jāiet. Tikai jāatver biroja sānu durvis, aiz kurām slēpās viņa askētiskais patvērums. Pieticīgs divpadsmit kvadrātmetru dzīvojamais kambaris, kur ietilpa gulta, galdiņš ar spoguli, lēts un grīļīgs drēbju skapis, maza izlietnīte un šaura dušas kabīne. Pirms Ērika ievākšanās te kādu laiku bija darbojies friziersalons, kura iepriekšējais īrnieks pēc ilgas tielēšanās ar ēkas īpašnieku bija saņēmis atļauju ūdensvada atzara ievilkšanai, investējis šai pasākumā ne mazumu naudas, bet pēc pāris gadiem tomēr bankrotējis. Ērikam šī ērtība nāca kā saukta un atrisināja šķietami bezcerīgo problēmu, kas radās pēc laulības šķiršanas un dzīvokļa atstāšanas bijušajai sievai.

Toreiz viņš jutās kā no laivas izmests, bet, uzzinot par dzīvojamo platību īres cenām, nonāca mērena šoka stāvoklī. Par draņķīgu istabeli bez ērtībām un smakojošu sauso tualeti pagalmā namīpašnieki vēlējās saņemt pusotra simta eiro mēnesī, savukārt par jēdzīgu, labiekārtotu mitekli

nāktos šķirties no divreiz lielākas summas. Apjautis, ka īres maksājumiem nāksies tērēt ievērojamu daļu no pieticīgajiem mēneša ienākumiem, viņš kādu brīdi apsvēra ideju par dzīvošanu laukos. Tomēr tas nepavisam nebūtu labākais risinājums. Pirmkārt, Ēriks sevi uzskatīja par tipisku pilsētnieku. Viņš nemīlēja lauku ciematus ar tajos valdošo pamestības sajūtu. Tur taču nebija nedz izklaides iespēju, nedz iepirkšanās centru un kafejnīcu, turklāt vēl vietējo iedzīvotāju ziņkārība un provinciālisms... Nāktos strādāt no mājām, kur diez vai varētu cerēt uz normālu interneta pieslēgumu un, protams, nebūtu iespējas pieņemt klientus, ja tādi gadītos. Patiesībā Ēriks labprāt pārceltos uz galvaspilsētu, taču tur miteklis izmaksātu vēl daudz dārgāk, un savā bezrūpībā viņš pat nebija izveidojis pietiekamus naudas uzkrājumus, lai investētu jaunas dzīves sākumā. Tik tikko pietika, lai savlaicīgi veiktu auto līzinga, apdrošināšanas un citus modernam mūsdienu cilvēkam pašsaprotamus maksājumus.

Tad nejauši, kārtējo reizi pētot nekustamo īpašumu sludinājumu portālu, Ēriks pamanīja kādu vilinoši lētu biroja nomas piedāvājumu.

Jau pirms tam viņa galvā bija pazibējusi ideja, ka biroju, ja tādu izdotos atrast, varētu īslaicīgi pielāgot gan darba, gan askētiskas naktsmītnes vajadzībām. Kabinetā viņš novietotu dīvāniņu gulēšanai, savukārt zobu tīrīšanai un vienkāršai higiēnai izmantotu biroja ēkas kopējās labierīcības, bet reizi nedēļā dotos uz tuvējo pirti... Veicot vienkāršus aprēķinus, izskatījās, ka šāds variants vismaz sākotnēji viņam būtu pa kabatai.

Ar šādām pārdomām, taču bez īpašām cerībām Ēriks pieteicās uz biroja apskati.

Tā bija pelēka, nemīlīga bezsniega ziemas diena. Ēkas noplukusī fasāde izskatījās īpaši skumīga un atgādināja reiz internetā redzētos sižetus par Ziemeļkorejas strādnieku kvartālu arhitektūru. Ja pie ārdurvīm negaidītu namīpašnieks, ļoti iespējams, ka Ēriks, pat neizkāpis no mašīnas, dotos prom. Taču nīgrā izskata vīrs, pelēcīgs kā pati ēka, jau stāvēja pie parādes kāpnēm, pamanīja viņa ierašanos un steidzinoši māja ar roku, zīmīgi veroties pulkstenī. "Labi, vismaz pieklājības pēc..." Ēriks pats sev teica un devās iepazīties ar piedāvājumu.

Viņi uzkāpa trešajā stāvā, nonākot platā, krēslainā gaitenī ar vairākām necilām durvīm. Piedāvātais birojs bija vidēja lieluma telpa ar trim platiem logiem, apbružātu linoleja grīdu un milzīgiem apkures radiatoriem. Ēriks uzreiz pamanīja divas svarīgas lietas. Te bija silti. Un gar sienu stiepās ūdensvada caurules, kas telpas stūrī beidzās ar skaitītāju un aizgrieztiem krāniem. Iepriekšējais īrnieks, taupīgs cilvēks būdams, izlietnes bija noņēmis un aizvedis sev līdzi.

Kad īpašnieks apstiprināja, ka ūdens apgāde vēl aizvien darbojas, Ēriks vairs daudz nedomāja, bez kavēšanās noslēdza līgumu, samaksāja prasīto depozītu un nomas maksu par mēnesi uz priekšu un ķērās pie darba. Rīģipša starpsienu un durvis viņš ielika pats saviem spēkiem, pats uzstādīja arī dušas kabīni un visai drīz varēja lepoties, ka nošāvis divus zaķus ar vienu šāvienu, par lētu cenu iegūstot gan naktsmītni, gan biroju tuvu pilsētas centram. Protams, šāds risinājums nebija īsti legāls, taču Ēriks nolēma par to neraizēties. Vienīgā neērtība bija kopējā tualete gaitenī, bet pie tās viņš pierada visai ātri.

Ēriks vēl kādu brīdi sēdēja un prātoja, vai doties uz guļamkambari vai tomēr vēl mazliet pastrādāt ar redaktora

pasūtīto publikāciju. Kārtīgi pārdomājis, nāca pie slēdziena, ka šovakar, alus un meditācijas atslābināts, nejūt ne mazākā aicinājuma pievērsties radošam darbam. Labāk būs, ja piecelsies agrāk un pabeigs iesākto rakstu priekšpusdienā ar svaigu galvu. Logus atstās atvērtus, lai telpās ieplūst nakts svaigums. No rīta būs patīkamāka strādāšana.

Bet vispirms derētu aizčāpot līdz labierīcībām.

Viņš izgāja no biroja.

Saule jau bija norietējusi, un trešais stāvs grima tumsā.

Tualetes atradās gaiteņa viņā galā. Viņš pagramstījās gar sienu, atrada un nospieda slēdzi, taču apgaismojums tā arī neiedegās.

"Nu, Dievs ar viņu," Ēriks nomurmināja, nedroši liekot kājas un virzoties uz tualešu pusi. Protams, varētu atgriezties birojā, paņemt tālruni un izmantot to kā lukturīti, bet bija slinkums iet atpakaļ. Iztiks tāpat. Galu galā nav jau nemaz jāiet tik tālu. Viņš nebaidījās nedz no tumsas, nedz no tā, kas varētu tajā slēpties...

Slēpties? Hm... Kāpēc tik dumjas domas šovakar?

"Tā kā mazs bērns," viņš pats sevi norāja un ieklausījās. Mirkli šķita, ka gaiteņa viņā galā tik tiešām dzirdams troksnis. Varbūt apkopēja? Nē, nē, ap šo laiku viņa parasti jau bija prom. Turklāt, ja tā būtu viņa, no slotu kambara plūstu gaisma.

Viņš satrūkās, izdzirdot no kabineta ritmisku, vibrējošu džinkstoņu. Uz galda atstātais tālrunis signalizēja par ienākošo pasta sūtījumu. Droši vien Krūzmanis. Sūta viņam nogalināto dzīvnieku foto. Izgrieztas mēles, no dobumiem izrautas acis... Nē, viņš nemaz nevērs vaļā šo sūtījumu un neskatīsies tās šausmas. Lai pats meklē savu maniaku...

Stop! Vai tikko gaiteņa galā atkal nograbēja?

Ēriks uz mirkli apstājās, pavilcinājās, bet tad pasmējās un turpināja ceļu. Pie visa droši vien bija vainīga satrauktā iztēle plus tikko izdzertās divas pintes alus.

Šai vecajā ēkā mūžīgi kaut kas grabēja. Visticamāk, tie varētu būt baloži vai kovārņi, kas iekārtojas naktsguļai uz jumta. Putnu rosīšanās saceltie trokšņi cauri ventilācijas šahtām allaž bija dzirdami visā namā.

Nonācis līdz gaiteņa galam, viņš pagriezās ap stūri, kur atradās labierīcības. Pastiepis roku, lai sataustītu durvju rokturi, Ēriks pēkšņi saprata, ka tomēr te kāds ir. Kustība tur iekšā, cilvēka elpa, tikko dzirdama apģērba švīkstoņa... Viņš sastinga un grasījās spert soli atpakaļ, bet bija jau par vēlu. Viņu apžilbināja spoža gaisma. Tualetes durvis atvērās un ar sparu triecās tieši sejā.

– Margo! Ka tevi jupis! Kāpēc tu naktī slēpies manā atejā? – Ēriks dusmīgi vaicāja, sēžot mīkstajā krēslā pie sava biroja durvīm. Viņš pielika roku pie sejas. – Tu esi man salauzusi degunu, – viņš novaidējās, no gaiteņa tālākā gala plūstošajā gaismas atblāzmā ieraudzījis asinis uz pirkstiem.

– Es neslēpos! – atsaucās lietišķa sievietes balss. – Iegāju tikai tualetē. Neesmu taču vainīga, ka tu izdomāji slapstīties aizdurvē. Un tā nemaz nav tava ateja, starp citu, bet publiska telpa, tāpat kā šis krēsls. Bet tagad sēdi rāms, tūlīt savedīšu kārtībā tavu snuķi...

Runātāja parādījās Ērika redzeslokā un tuvojās, turot rokā samitrinātu salveti. Policijas formā tērptais sportiskais stāvs pieliecās, uzvēdīja seksīga parfīma, sviedru un tikko jaušamu cigarešu dūmu aromātu kokteilis.

– Tu šodien esi pīpējusi, – Ēriks secināja un saviebās, kad sieviete pieskārās sasistajam degunam. – Tev pirksti smird pēc cigaretēm.

– Tieši tāpēc jau gāju uz tualeti, dārgum, lai nomazgātu rokas. Bet no higiēnas nekas nesanāca, jo saklausīju, kā viens tipiņš zogas pa gaiteni. Nācās iet pārbaudīt. Drošība pirmajā vietā, draudziņ! Citreiz zināsi, kā lūrēt uz meitenēm atejā!

– Es nelūrēju, – Ēriks pikti teica. – Un kāpēc tu staigā apkārt pa tumsu?

– Man ir lukturītis, bet tev derētu nomainīt spuldzīti pie namdurvīm. – Margo atliecās un ar tumšajām acīm vērīgi nopētīja viņa seju. – Viss kārtībā, nemaz jau nebija tik traki. Deguns vesels un viss pārējais arī. Slienies nu augšā.

Ēriks paklausīgi piecēlās un pārbaudīja, vai gaiteņa klubkrēsls nav notraipīts ar asinīm, bet sieviete stāvēja līdzās un smīkņādama viņu vēroja. Margo viņam allaž bija šķitusi mazliet zēniska – vidēja auguma, kalsna un plecīga, stūrainu seju un īsi apgrieztiem matiem. Īpaši vīrišķīgu viņu darīja policijas formas tērps vai piegulošais motociklista apģērbs no melnas ādas, ko viņa reizēm mēdza valkāt, kad brīvdienās izstūma no garāžas savu jaudīgo *Benelli* markas motociklu... Tomēr, neraugoties uz auguma formām un fizisko spēku, Margo sejā nepārprotami dominēja sievišķīgie vaibsti – mazs, apaļīgs zods, smalki veidots deguns un plata, jutekliska mute ar maigu lūpu izliekumu.

– Kā tad tu tā izdomāji – nākt pie manis pusnaktī? – Ēriks noburkšķēja. – Varēji vismaz piezvanīt un pabrīdināt.

– Garāmbraucot redzēju tavu autiņu lejā. Ienāca prātā pārbaudīt, vai tik šis Holenders nav atvedis kādu draudzenīti. Varētu pieķert nozieguma vietā...

– Tu tiešām domā, ka es vestu meitenes uz šejieni?

– Droši vien ne, – Margo vīpsnāja. – Vismaz neredzu nevienas seksam piemērotas mēbeles. Tā drausmīgā čīkstošā gulta neskaitās, bet tavs rakstāmgalds sabruktu jau

pirmajā minūtē. Atliek vien netīrā grīda un šis gaiteņa krēsls... starp citu, izskatās diezgan piemērots, tāds mīksts, pufīgs... Negribi pamēģināt? – viņa ķircinājās.

– Izbeidz! Manai gultai nav nekādas vainas, un tu to labi zini. Tev nav jābūt darbā?

– Es jau esmu. Kolēģis gaida mašīnā. Tikai gribēju uzzināt, kā tev...

– Viss kārtībā, Margo.

– Tad kāpēc strādā līdz pusnaktij?

– Tu jau zini, ka esmu pūce. Vajadzēja šo to pārdomāt.

– Ir kāda jauna lieta?

– Nē.

– Aha, tātad neesi pārāk aizņemts. Ļoti labi. Tādā gadījumā man ir kaut kas priekš tevis. Protams, ja nebūsi pārāk slinks, lai paceltu pakaļu un mazliet nopelnītu. Ko teiksi?

Patruļmašīna ar ieslēgtām gabarītu gaismām stāvēja lejā tieši iepretim birojam. Otrs policists, Ērika draudzenes kolēģis, bija izkāpis. Tumsā sarkanīgi kvēloja cigaretes oglīte.

– Desmit minūtes, – Margo sacīja, ieslēgusi rāciju. – Vēl mazliet jāparunājas.

Rācijas skaļrunis iesprakšķējās.

– Labi, labi, – vīrieša balss cauri fona šņākoņai atsaucās. – Iedzeršu kafiju.

Policists devās pāri ielai pie kafijas automāta, kas jau pa gabalu spīdināja elektroniskā tablo zilgano ekrānu.

– Nu tad stāsti, – Ēriks aicināja. Viņš neapsēdās pie rakstāmgalda, bet atspiedās ar dibenu pret palodzi.

Arī Margo ignorēja krēslu un piemetās iepretim uz galda malas, vienai kājai ļaujot brīvi nokarāties, bet ar otru stingri atspiežoties pret zemi. Mēbele zem sievietes svara ieņerkstējās, bet izturēja.

– Šis būs ļoti konfidenciāli, – Margo sacīja, gluži vai hipnotiski urbjoties viņā ar tumši brūnajām acīm.

– Jā, protams! – Ēriks atsaucās. Varbūt kādam tāda uzmācīga blenšana liktu justies neērti, bet viņam tā izraisīja drīzāk labpatiku, pat vieglu uzbudinājumu. Margo to zināja. Šis ciešais, mazliet seksuālais acu kontakts bija smalks psiholoģisks gājiens, lai panāktu Ērika piekrišanu jebkurai savai idejai.

– Ir jāatrod kāds cilvēks.

– Bezvēsts pazudušais?

Viņa pašūpoja kāju.

– Bezvēsts? Ne gluži. Šis čalis – Renāts Gajevskis – ir svarīgs liecinieks. Bet pēkšņi nolēmis izgaist. Pareizāk sakot, iedomājies, ka viņam tas varētu izdoties. Izprātoja, ka var tā vienkārši mūs uzmest.

– Kāpēc tā? Vai tad jums nav tās tur... liecinieku aizsardzības programmas vai kā nu to tagad sauc?

– Aizsardzība ir, protams. Bet viņam ar to laikam nelikās pietiekami. Varbūt neuzticējās mums, pārdomāja, negribēja sniegt liecību tiesā. Varbūt baidījās, ka tad, kad viss beigsies, tomēr nāksies pasēdēt dažus gadus valsts maizē. Vai arī nobijās no atriebības. Vārdu sakot, pakustināja smadzenes un nolēma, ka piesist pēdu būs labākais risinājums.

– Kāpēc tu domā, ka viņš pats pazuda, nevis kāds viņu piežmiedza?

– Darba versija šobrīd ir pazušana. Slēpšanās, ja precīzāk.

– Ko tad šis sastrādājis?

– To nevaru teikt, tas ir valsts drošības jautājums.

– Un tu gribi, lai es palīdzu viņu meklēt?

– Ne gluži.